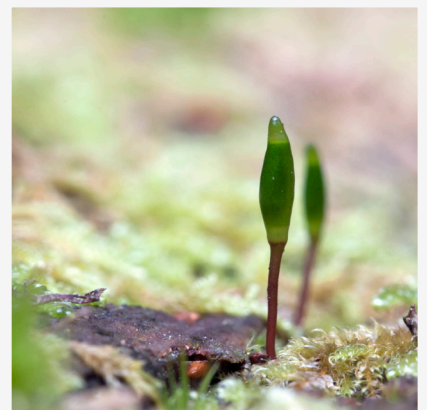

Bevarandeplan för Natura 2000-området

Fräkenkärret

Omslagsfoto: Per Folkesson

LÄNSSTYRELSEN
Södermanlands län

Natura 2000

Natura 2000 är ett ekologiskt nätverk av värdefulla naturområden inom EU. Utpekande av Natura 2000-områden bygger på krav som finns i EUs fågeldirektiv och art- och habitatdirektiv. Syftet är att hejda utrotning av vilda djur och växter och att hindra att deras livsmiljöer förstörs. Alla medlemsländer ska peka ut områden dels för fåglar som anges i EUs fågeldirektiv, dels för naturtyper och arter som anges i art- och habitatdirektivet. Genom utpekandet åtar sig länderna att de utpekade värdena i områdena ska bevaras långsiktigt. Natura 2000-nätverket är en av hörnstenarna i EUs arbete för att bevara biologisk mångfald. I fågeldirektivet och habitatdirektivet listas 170 naturtyper och sammanlagt cirka 900 växt- och djurarter som särskilt värdefulla. 90 av naturtyperna och drygt 100 av djur- och växtarterna i habitatdirektivets bilaga 1 och 2 finns i Sverige. Därtill häckar regelbundet cirka 60 av fågeldirektivets fåglar i vårt land.

Bevarandeplaner

För varje Natura 2000-område ska Länsstyrelsen ta fram en beskrivning. Detta ska göras i särskilda bevarandeplaner eller i en skötselplan om området även är naturreservat. I planen ska det finnas en beskrivning av området med bevarandesyfte, bevarandemål och beskrivningar av de naturtyper och arter som ska bevaras och bidra till gynnsam bevarandestatus. Hot mot Natura 2000-områdets arter och naturtyper, och behov av bevarandeåtgärder, t ex skydd eller skötsel, ska beskrivas. Informationen ska underlätta förvaltningen av området och tillståndsprövningar enligt miljöbalken.

Bevarandeplanen ska fastställas av Länsstyrelsen, som även är ytterst ansvarig för att målsättningen med området uppfylls. Bevarandeplanen ska revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningar för området ändras. Bevarandeplanen är inte ett juridiskt bindande dokument. För formell reglering av skydd eller skötsel kan andra beslut behövas, t ex skyddsbeslut för naturreservat. Föreskrifter enligt eventuella skyddsbeslut gäller parallellt med den tillståndsplikt som gäller inom Natura 2000.

Tillståndsplikt och samråd

För att inte skada naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Det kan även gälla åtgärder utanför Natura 2000-området, om de kan påverka miljön i området. Detta regleras i miljöbalken (7 kap. 27-29§§). Då det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka naturvärden behöver man samråda med Länsstyrelsen före genomförandet. Vid skogsbruksåtgärder hålls samråd med Skogsstyrelsen. Mer information finns hos Länsstyrelsen, läs på webben eller kontakta en handläggare.

Kartor

Information om naturtyperns utbredning och arter i ett enskilt område går att hitta med hjälp av kartverktyget Skyddad natur. Det kan nås på Naturvårdsverkets hemsida genom att söka på

A236 - Spillkråka, *Dryocopus martius*

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Spillkråkan behöver tillgång på lämpliga häckningsplatser, främst i form av grov asp, tall eller bok. Den kräver också tillgång på lämplig föda i form av vedlevande insekter och myror. Dessa är ofta knutna till gammal och grov samt död ved. Det är därför viktigt att områdets lämpliga boträd främst asp men även de grövre ädellövträden sparas. Spillkråkan är något av en nyckelart i boreala och nemoboreala skogsekosystem genom att den årligen producerar ett stort antal bohål lämpliga för större hålhäckande fåglar och däggdjur som inte själva förmår mejsla ut sitt bo. Det svenska beståndet uppskattas till 20 000–30 000 par. Spillkråkan är en stannfågel som under sommarhalvåret i södra Sverige födosöker över arealer i storleksordningen 100 hektar. Vintertid rör sig arten över större områden. Spillkråka är rödlistad som nära hotad (NT) enligt den svenska Rödlistan 2015.

Bevarandemål

Spillkråka skall häcka i området, med viss naturlig variation

Negativ påverkan

- Skogsbruket och näringsens allt större krav på skogsråvara:
- Minskad lövandel i landskapet samt att befintliga hålträd och potentiella hålträd i framförallt asp huggs ner.
- Minskad medelålder i bestånden i intensivt brukade trakter gör att tillgången på lämpliga boträd minskar.
- Minskning av substrat för arten hästmyra som utgör basföda för arten.

Bevarandeåtgärder

Asp eller döende träd bör sparas och gynnas. Sumpgranskog, vilka i allmänhet har en lång kontinuitet och består av olikåldriga träd, ska lämnas intakta. Död ved, även i anslutning till hyggen, är viktiga födosöksplatser och kvarlämnade högstubbar är därför positivt. Skapande av död ved gynnar spillkråka och många andra skogliga arter.

Spillkråka är upptagen i Fågeldirektivet och Bernkonventionens bilaga II. Typisk art inom naturtyperna taiga (9010) och skogsbevuxen myr (91D0).

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet för arten inom Natura 2000-området Fräkenkärret bedöms som gynnsamt då troliga häckningar årligen rapporteras från lokalen.

Dokumentation

Referenser:

ArtDatabanken 2015. Rödlistade arter i Sverige 2015.

Arfakta. <http://arfakta.artdatabanken.se>.

Svensk fågeltaxering, <http://www.fageltaxering.lu.se>

Artportalen. Rapportsystem för växter, djur och svampar. <https://www.artportalen.se/>

Länsstyrelsen i Södermanland, 2006. Bevarandeplan för Natura 2000-område Fräkenkärret (SE0220213), Nyköpings kommun. Dnr: 511-11315-2004

Länsstyrelsen i Södermanland 2001. Fräkenkärrets naturreservat. Beslut. Dnr: 231-4209-2001.

Naturvårdsverket. 2011. Vägledning för svenska arter och naturtyper inom Natura 2000. <https://www.naturvardsverket.se/Stod-i-miljoarbetet/Vagledning/Skyddad-natur/Natura-2000/>

SMHI Vattenwebb <https://vattenwebb.smhi.se/>

Vatteninformationssystem Sverige (VISS). <https://viss.lansstyrelsen.se/>

Eriksson, K. & Skyllberg, P. 1998: Vägen till naturen i Gnesta kommun. Gnesta kommun.

Länsstyrelsen i Södermanlands län 1991: Sörmlands Natur. Naturvårdsprogram.

Fräkenkärrets naturreservat, beslut 1998-09-25. Dnr: 231-1882-1998

Riksintresse för naturvård, Idnr: NRO 04 010, 2000-02-07.

Övriga källor:

Per Folkesson, Länsstyrelsen i Södermanland

Inventeringar:

Skogsvårdsstyrelsens nyckelbiotopinventering – databas Kotten

VMI-Södermanland, Länsstyrelsen, opublicerad, (inventerad 1991–92).

Bilagor

Exempel på arter i Fräkenkärrets Natura 2000-område

Exempel på arter som har noterats i Fräkenkärret Natura 2000-område (inom parentes anges eventuell rödlistekategori, samt i förekommande fall typisk art (TA) för naturtypen/-erna):

Fåglar:

Grågås, *Anser anser*
Gröngöling, *Picus viridis*
Fisktärna, *Sterna hirundo*
Knipa, *Bucephala clangula* (TA)
Kricka, *Anas crecca*
Mindre hackspett, *Dendrocopos minor*
Nötkråka, *Nucifraga caryocatactes* (TA)
Pärluggla, *Aegolius funereus* (TA)
Snatterand, *Anas strepera*
Spillkråka, *Dryocopus martius* (NT, TA)
Storlom, *Gavia arctica*
Storskrake, *Mergus merganser*
Sångsvan, *Cygnus cygnus* (TA)
Trana, *Grus grus*
Vigg, *Aythya fuligula*

Kärlväxter:

Andmat, *Lemna minor*
Bredkaveldun, *Typha latifolia*
Bunkestarr, *Carex elata*
Dvärgigelknopp, *Sparganium natans*
Dyblad, *Hydrocharis morsus-ranae*
Dybladädra, *Utricularia intermedia* (TA)
Gul näckros, *Nuphar lutea*
Gäddnate, *Potamogeton natans*
Kråklöver, *Comarum palustre*
Nordnäckros, *Nymphaea alba* subsp. *candida*
Sjöfräken, *Equisetum fluviatile*
Smalkaveldun, *Typha angustifolia*
Stor andmat, *Spirodela polyrhiza*
Strängstarr, *Carex cordorrhiza* (TA)
Svedjenäva, *Geranium bohemicum* (NT, TA)
Trubbnate, *Potamogeton obtusifolius*
Trådstarr, *Carex lasiocarpa*
Uddnate, *Potamogeton friesii* (NT)
Vass, *Phragmites australis*
Vattenaloe, *Stratiotes aloides*

Vattenbläddra, *Utricularia vulgaris*
Veketåg, *Juncus effusus*
Vit näckros, *Nymphaea alba*

Kransalger:

Papillsträfsse, *Chara virgata*

Mossor:

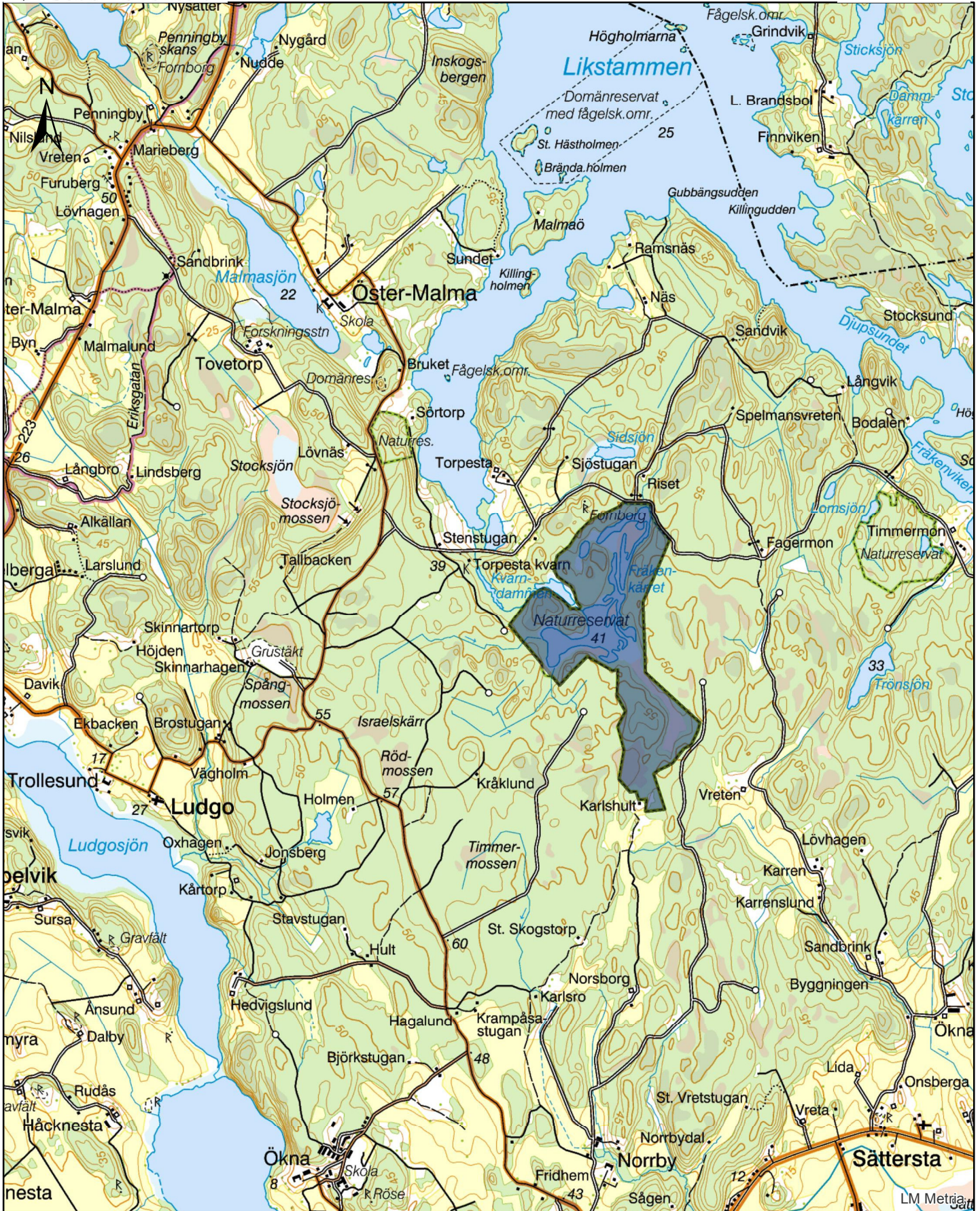
Cypressfläta, *Hypnum cupressiforme*
Grön sköldmossa, *Buxbaumia viridis* (TA)

Ryggradslösa djur:

Blå jungfruslända, *Calopteryx virgo*
Bredkantad dykare, *Dytiscus latissimus*
Bred trollslända, *Libellula depressa*
Brun mosaikslända, *Aeshna grandis*
Fyrfläckad trollslända, *Libellula quadrimaculata*
Guldtröslända, *Cordulia aenea*
Metalltröslända, *Somatochlora metallica*
Nordisk kärrtröslända, *Leucorrhinia rubicunda*
Sjöflickslända, *Enallagma cyathigerum*
Spjutflickslända, *Coenagrion hastulatum*

Svampar:

Dropptaggsvamp, *Hydnellum ferrugineum* (TA)
Fjällig taggsvamp, *Sarcodon imbricatus* s. str.
Granfingersvamp, *Ramaria eumorpha*
Grangråticka, *Boletopsis leucomelaena* (VU)
Gula fingersvampar, *Ramaria flavescens*
Skarp dropptaggsvamp, *Hydnellum peckii*
Stort haröra, *Otidea onotica*
Svart trumpetsvamp, *Craterellus cornucopioides*

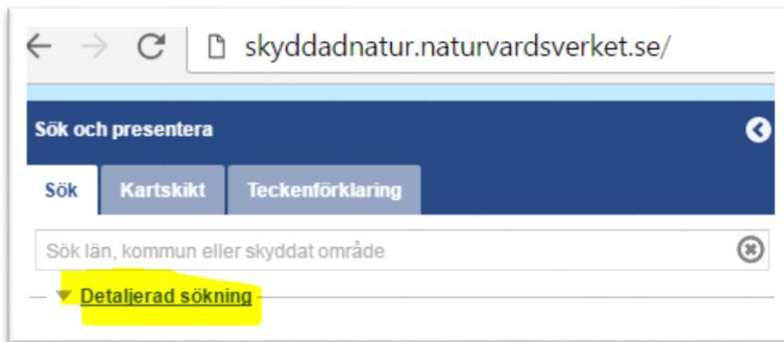
Länsstyrelsen Södermanland © Lantmäteriet Geodatasamverkan

Karttjänst Skyddad natur

<http://skyddadnatur.naturvardsverket.se/>

För att få en bild av var i respektive Natura 2000-område naturtyperna finns kan Naturvårdsverkets karttjänst Skyddad natur användas.

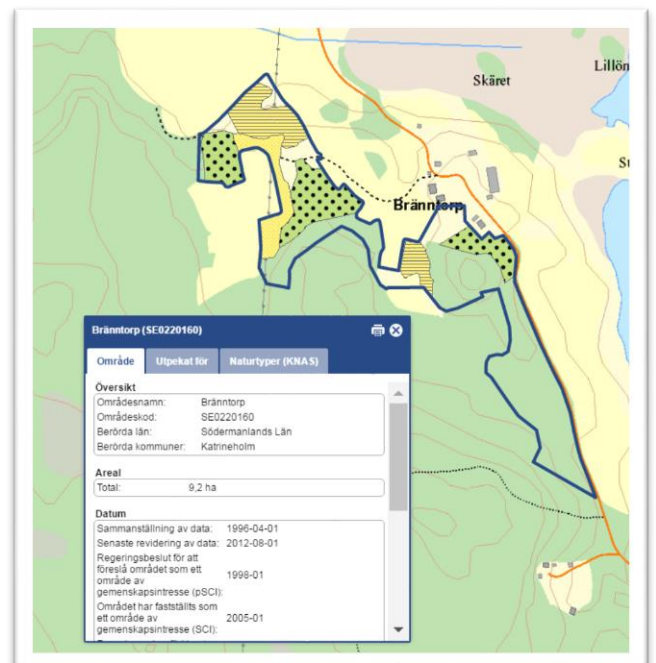
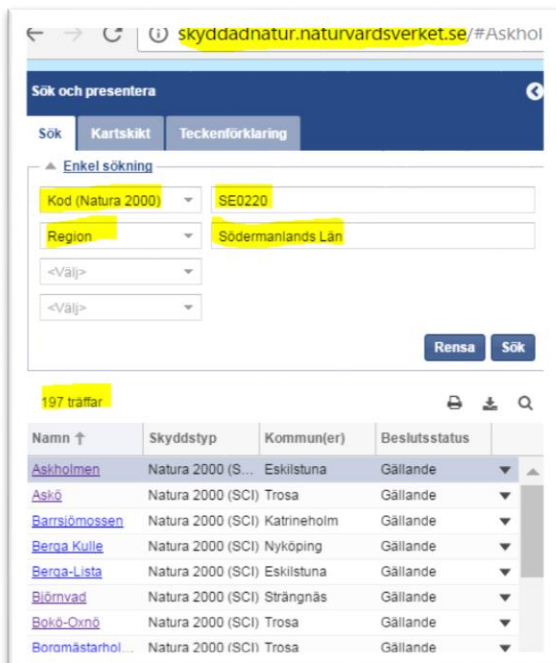
Välj "Detaljerad sökning"

Välj alternativ *Kod (Natura 2000)* skriv in SE0220

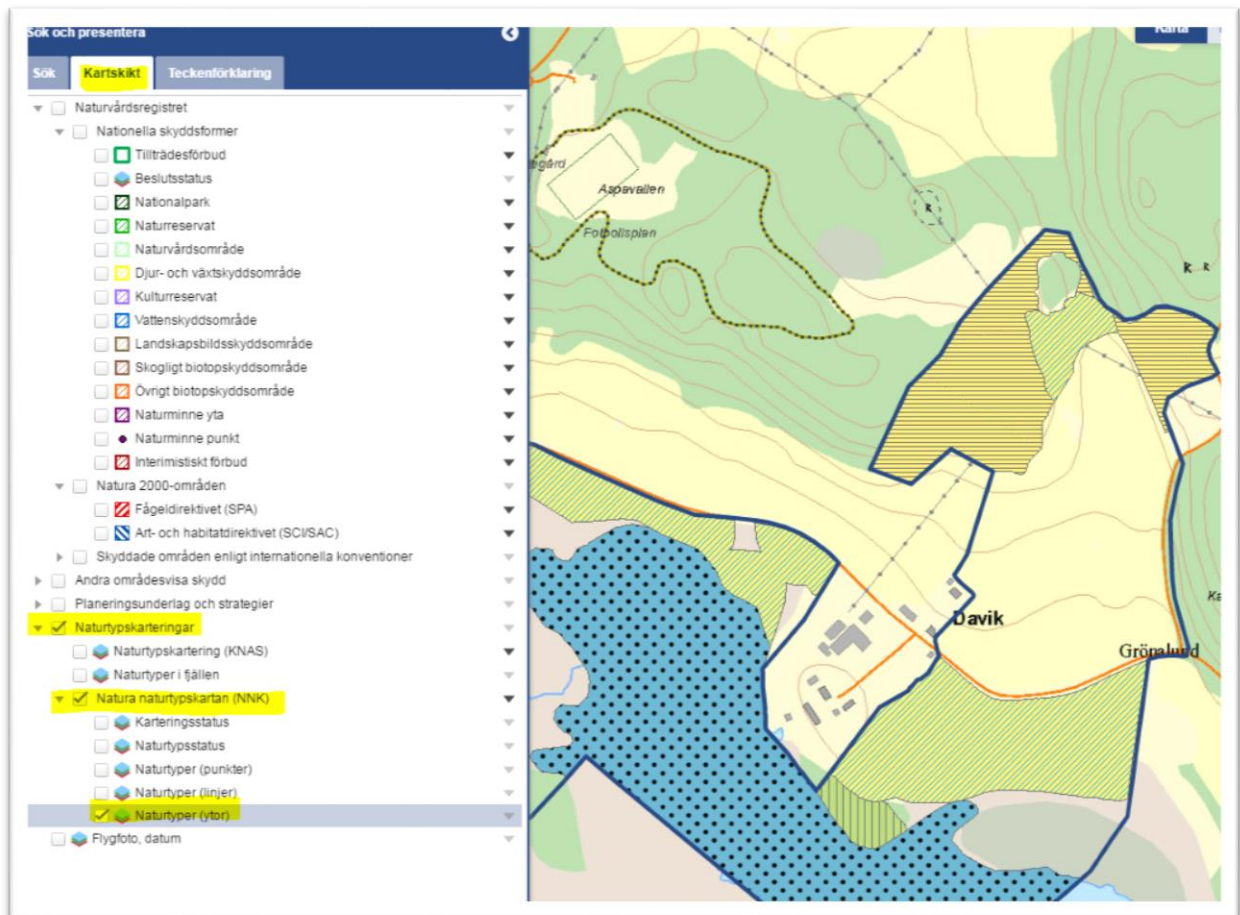
Välj *Region* och sök fram Södermanlands län

Sök, det ska bli 197 träffar. När man klickar på ett av namnen i listan kommer man dit i kartan.

För att se Naturtyper för områdena i kartan gå in på fliken "Kartskikt".

Avmarkera allt i *Naturvårdsregistret*. Det är endast *Naturtypskarteringar* > *Natura naturtypskartan (NNK)* > *Naturtyper (ytor)* som ska vara markerade. Klicka sedan i kartan på den naturtyp du vill veta mer om så kommer en informationsruta upp i fönstret.

Karttjänst VISS Vattenkartan – avrinningsområden

<https://viss.lansstyrelsen.se/Maps.aspx>

I denna karttjänst går det bl.a. att se utbredningen av avrinningsområden.

1) Öppna Vattenkartan:

The screenshot shows the VISS Vatteninformationssystem Sverige website. At the top, there is a search bar and navigation tabs for 'Avancerad sök', 'Kartor', 'Hämta data', and 'Om VISS'. The main content area is titled 'Kartgalleri' and contains several map thumbnails with descriptions:

- Vattenkartan (ny plattform)**: Samma innehåll som den gamla Vattenkartan men med ett nytt utseende baserat på ny teknik - fungerar i de flesta webbläsare och mobila enheter. Om man inte behöver verktyg som utskrift mm. går det att öppna kartan i ett enklare utförande, öppna kartan.
- Enkla kartan**: Kartan kan även öppnas i [enklare utförande](#) vilket passar bra för mindre skärmar. Innehåller statusklassningar, mjölkvalfetsnormer och indelning av vatten. [Filen om enkla kartan](#)
- Påverkanskällor**: Kartan visar nya bedömningar av påverkanskällor från tredje förvaltningscykeln. Konnektivitet, hydrologisk regim och morfologiskt tillstånd visas inte då de kommer att kompletteras våren 2019.
- Vattenmyndighetens data på GeodataKatalogen**: Hämta hem geodata från VISS på Länsstyrelsans Geodatakatalog. Det som finns tillgängligt är statusklassningar, vattenförekomster samt mjölkvalfetsnormer. Geodatan hittas lättast genom att filtrera på ansvarig organisation och markera Vattenmyndigheterna. Filerna tillhandahålls i shapeformat med referenssystemet SWEREF 99 TM. Det finns också lyrifiler (ArcGIS 10.3 format).
- Kraftigt modifierade vatten samråd (avslutat)**: Karta som visar de vatten som omfattades av samrådet om förslag till mjölkvalfetsnormer för kraftigt modifierade vatten 2/5-30/9 2018 (samrådet är avslutat, läs mer på [Vattenmyndigheternas webbsidor](#)).

At the bottom, there are logos for VATTENMYNDIGHETENA, Länsstyrelserna, and Havs och Vatten myndigheten. Footer text includes 'Webbmaster: viss-support@lansstyrelsen.se' and 'Cookiepolicy VISS Öppna API'.

2) Zooma in till önskat område i kartan och kryssa i lagren under "Avrinningsområden" som finns längst ner under "Vattenförekomster och övrigt vatten":

The screenshot shows the 'Lagerlista' (Layer List) panel. It has a search bar at the top and a list of layers with checkboxes:

- Övervakning
- Åtgärder och påverkan
- Vattenförekomster och övrigt vatten** ...
- Vattenförekomster (2017-2021)
- Vattenförekomster och övrigt vatten - (2010-2016)
- Vattenförekomster och övrigt vatten - (2004-2009)
- Avrinningsområden**
- SMHI huvudavrinningsområden (2016) ...
- Vattenförekomst avrinningsområden ytvatten (VARO) ...
- SMHI delavrinningsområden (2016) ...
- Miljö kvalitetsnormer 2016-2021 ...
- Statusklassningar och bedömningar 2010-2016
- Skyddade områden enligt vattenförvaltningsförordningen ...
- Skyddade områden - miljöbalken ...
- Typindelning ...
- Administrativa områden ...
- Havsmiljödirektiv ...
- Vattendirektivet Norge (NVE) ...
- Vattendirektivet Finland (SYKE) ...
- Topografiska webbkartan nedtonad ...
- Topografiska Webbkartan Nedtonad ...
- Ortofoton ...
- Ortofoto ...